

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 26. kesäkuuta 2023
(OR. en)

11082/23

LIMITE

COJUR 26
CFSP/PESC 927
RELEX 794
COEST 385

YHTEENVETO ASIAN KÄSITTELYSTÄ

Lähettiläjä:	Neuvoston pääsihteeristö
Vastaanottaja:	Valtuuskunnat
Ed. asiak. nro:	10354/1/23 REV 1
Asia:	Neuvoston päätelmät Kansainvälisestä rikostuomioistuimesta Rooman perussäännön hyväksymisen 25. vuosipäivänä

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena neuvoston päätelmät Kansainvälisestä rikostuomioistuimesta Rooman perussäännön hyväksymisen 25. vuosipäivänä.

NEUVOSTON PÄÄTELMÄT
KANSAINVÄLISESTÄ RIKOSTUOMIOISTUIMESTA
ROOMAN PERUSSÄÄNNÖN HYVÄKSYMISEN 25. VUOSIPÄIVÄNÄ

1. Rooman perussäännön hyväksymisen 25. vuosipäivänä Euroopan unioni ja sen jäsenvaltiot juhlistavat Kansainvälisen rikostuomioistuimen (ICC) ratkaisevaa panosta kaikkein vakavimpien kansainvälisten rikosten rankaisemattomuuden torjumisessa. Tänään neuvosto toistaa horjumattoman tukensa ICC:lle ja sen keskeiselle tehtävälle saada uhreille oikeutta kaikissa ICC:n lainkäyttövaltaan kuuluvissa tilanteissa.
2. Euroopan unioni on ollut unionin tuomioistuimen vankka tukija sen perustamisesta lähtien. ICC on maailman ensimmäinen ja ainoa pysyvä kansainvälinen rikostuomioistuin kaikkein vakavimpien kansainvälisten rikosten tutkimista ja niihin liittyvää syytteenpanoa varten. ICC on osoitus kansainvälisen yhteisön päättäväisyydestä lopettaa kaikkein hirvittävimpien julmuuksien rankaisemattomuus ja edistää vastuuvollisuutta niin kansallisella kuin kansainvälisellä tasolla.
3. Rooman perussäännön 25. vuosipäivä on ainutlaatuinen tilaisuus tarkastella Kansainvälisen rikostuomioistuimen monia saavutuksia mutta myös vahvistaa Euroopan unionin tuki sen tulevaisuudelle. Tuomioistuimen toiminnassa, muun muassa esitutkinnassa, tutkinnassa ja oikeudenkäynneissä, on edistytty huomattavasti. Kansainvälinen rikostuomioistuin on nykyään mukana 17 tilanteessa eri puolilla maailmaa, ja sillä on käsiteltävänä ennätyksellinen määrä asioita.
4. Meidän on kiinnitettävä erityistä huomiota kaikkiin tilanteisiin, joissa vakavimmat kansainväliset rikokset näyttävät tapahtuneen. Neuvosto on vakuuttunut siitä, että Kansainvälinen rikostuomioistuin tuo täydentävyysperiaatteen mukaisesti oikeutta uhreille kaikkialla.
5. Euroopan mantereella raivoaa sota. Neuvosto vahvistaa joulukuussa 2022 antamansa päätelmät rankaisemattomuuden torjunnasta Venäjän Ukrainaa vastaan käymän hyökkäyssodan yhteydessä tehtyjen rikosten osalta.

6. Neuvosto korostaa ICC:n tärkeää roolia siinä, että julmien rikosten uhrin saavat oikeutta. ICC tuo näiden ihmisten äänen kuuluviin mahdollistamalla osallistumisen oikeuskäsittelyihinsä ja antamalla uhreille apua ja korvauksia. ICC:n uhrirahastosta on avustettu kymmeniätuhansia uhreja antamalla heille fyysistä ja psykologista kuntoutusta ja aineellista apua. Neuvosto kehottaa sopimusvaltioita ja muita tahoja tukemaan edelleen uhrirahastoa.
7. Neuvosto muistuttaa kansalaisyhteiskunnan keskeisestä roolista Kansainvälisen rikostuomioistuimen perustamisessa ja toiminnassa sekä uhrien oikeussuojan toteutumisen tukemisessa. Tänä vuonna vietetään myös ihmisoikeuksien puolustajia koskevan Yhdistyneiden kansakuntien julistuksen hyväksymisen 25. vuosipäivää. Neuvosto sitoutuu suojelemaan kansalaisyhteiskunnan toimintamahdollisuuksia muun muassa vastaamalla uhkiin, jotka kohdistuvat oikeudellisten toimien eturintamassa oleviin ihmisoikeuksien puolustajiin.
8. ICC:llä on johtava rooli rankaisemattomuuden torjuntaan tähtäävässä työssä, jota tehdessään sen on työskenneltävä riippumattomasti ja puolueettomasti. Euroopan unioni on edelleen sitoutunut tekemään yhteistyötä kaikkien sopimusvaltioiden ja muiden kumppaneiden kanssa eri puolilla maailmaa tukeakseen tuomioistuinta sekä ylläpitääkseen ja kunnioittaakseen tuomioistuimen riippumattomuutta ja Rooman perussäännön loukkaamattomuutta. Tuomioistuimeen, sen henkilöstöön ja ICC:n työhön osallistuviin kohdistuvia uhkia ei voi hyväksyä.
9. Euroopan unioni on sitoutunut Kansainvälisen rikostuomioistuimen tehokkaaseen toimintaan. EU:sta tuli vuonna 2006 ensimmäinen alueellinen järjestö, joka teki yhteistyösopimuksen tuomioistuimen kanssa. Täysi yhteistyö ICC:n kanssa on tuomioistuimen tehokkuuden edellytys. Neuvosto toteaa, että yhteistyöstä kieltäytyminen on ICC:lle vakava haaste.
10. Neuvosto kehottaa kaikkia valtioita varmistamaan täyden yhteistyön tuomioistuimen kanssa, myös panemalla nopeasti täytäntöön voimassa olevat pidätysmääräykset, ja tekemään vapaaehtoisia sopimuksia. Uhrien ja todistajien suojeleminen ja siirtäminen, väliaikainen ja lopullinen vapauttaminen sekä rangaistusten täytäntöönpano ovat kaikki erottamaton osa kansainvälistä rikosprosessia, ja niihin liittyvä taakka olisi jaettava tasapuolisesti sopimusvaltioiden kesken, tarvittaessa myös vapaaehtoisten yhteistyösopimusten kautta.

11. Kansainvälisen rikostuomioistuimen Rooman perussäännön periaatteet sekä sen toimintaa ohjaavat periaatteet ovat täysin EU:n periaatteiden ja tavoitteiden mukaisia. Neuvosto on sitoutunut jatkamaan ja uudistamaan toimiaan Rooman perussäännön yleismaailmallisuuden edistämiseksi ja sen eheyden säilyttämiseksi. Euroopan unioni kehottaa niitä valtioita, jotka eivät ole vielä tehneet niin, mukaan lukien EU:n ehdokasmaat, ratifioimaan pikaisesti Rooman perussäännön tai liittymään siihen sekä lopettamaan vakavimpien rikosten rankaisemattomuuden. Se kehottaa lisäksi sopimusvaltioita niiden kansallinen tilanne huomioon ottaen harkitsemaan, ratifioivatko vai hyväksyvätkö ne Rooman perussäännön muutokset.
12. Neuvosto jatkaa työtään sen eteen, että ICC:n toiminta otettaisiin paremmin huomioon kaikessa Euroopan unionin sisäisessä ja ulkoisessa politiikassa, jotta varmistetaan johdonmukaisuus ja jotta ICC olisi erottamaton osa kansainvälistä humanitaarista oikeutta, ihmisoikeuksia, rauhanrakentamista ja konfliktien ratkaisua koskevia unionin keskusteluja. Neuvosto vahvistaa sitoutuvansa antamaan jatkuvaa diplomaattista tukea ICC:lle, jotta varmistetaan, että tämä voi suorittaa tehtävänsä tehokkaasti. Tältä osin neuvosto on tyytyväinen siihen, että ihmisoikeuksista vastaavan EU:n erityisedustajan toimeksiannossa ja työssä keskitytään erityisesti kansainvälisen humanitaarisen oikeuden noudattamisen edistämiseen ja kansainvälisen rikosoikeuden tukemiseen, ja on tyytyväinen siihen, että erityisedustaja painottaa jatkuvasti näitä asioita.
13. Neuvosto toteaa, että on tärkeää tarjota tuomioistuimelle tarvittavat ja kestävät taloudelliset resurssit sen varmistamiseksi, että sen elimet voivat hoitaa tehtävänsä määrätietoisesti ja johdonmukaisesti kaikissa tilanteissa, jotka kuuluvat tuomioistuimen maailmanlaajuisen toimeksiannon piiriin. Neuvosto kehottaa kaikkia Rooman perussäännön sopimusvaltioita maksamaan maksuosuutensa kokonaisuudessaan ja ajallaan sekä maksamaan välittömästi mahdolliset erääntyneet maksut.
14. Tuomioistuimen toiminnan tarkasteluprosessi on ainutlaatuinen mahdollisuus vahvistaa kansainvälisen rikosoikeuden järjestelmää ja lisätä tuomioistuimen tehokkuutta ja vaikuttavuutta. Neuvosto antaa tunnustusta tuomioistuimen omistautumisesta koko prosessin ajalta. Neuvosto kannustaa Kansainvälistä rikostuomioistuinta ja sopimusvaltioita jatkamaan asiaankuuluvien suositusten arviointia ja täytäntöönpanoa ottaen asianmukaisesti huomioon tuomioistuimen syyttäjän ja oikeuslaitoksen riippumattomuuden. Euroopan unioni pitää erityisen tärkeänä hyvän hallintotavan ja terveen työkultuurin edistämistä, jolla varmistetaan myös osallisuus ja sukupuolten tasa-arvo. Neuvosto panee merkille tasa-arvopolitiikan vahvistamisen Kansainvälisessä rikostuomioistuimessa sukupuolten tasa-arvoa ja työpaikkakulttuuria koskevan uuden strategian avulla.

15. Neuvosto antaa tuomioistuimelle tunnustusta sen pyrkimyksistä sisällyttää sukupuoli- ja ikänäkökulma sen rikostutkintaan, syyttämistehtäviin ja oikeudelliseen työhön ja kannustaa sitä jatkamaan niitä. Neuvosto kannustaa tuomioistuinta tehostamaan edelleen sukupuolitietojen ja lapsikeskeisten lähestymistapojen sisällyttämistä todisteiden hankkimiseen.
16. Neuvosto muistuttaa, että ICC on viimeisen asteen tuomioistuin, joka täydentää mutta ei korvaa kansallisia tuomioistuimia. Tämän vuoksi neuvosto korostaa kansallisten tuomioistuinten ja ICC:n keskinäisen täydentävyyden ja yhteistyön merkitystä yhtenä Rooman perussäännön tärkeimmistä piirteistä. Tältä osin neuvosto korostaa joukkotuhontaa käsittelevän EU:n verkoston roolia tällaisen yhteistyön tehostamisessa ja parhaiden käytäntöjen jakamisen helpottamisessa EU:n jäsenvaltioiden välillä. EU kannustaa sopimusvaltioita hyväksymään tarvittavaa kansallista lainsäädäntöä, jolla määritellään kansainväliset rikokset, perustetaan tai vahvistetaan sotarikoksiin erikoistuneita yksiköitä ja vahvistetaan valtioiden välistä yhteistyötä.
17. Euroopan unioni pitää erittäin tärkeänä, että kaikkein pätevimmät tuomarit ja virkamiehet valitaan tuomioistuimeen oikeudenmukaisilla, avoimilla ja ansioihin perustuvilla vaaleilla Rooman perussäännön mukaisesti, jotta voidaan varmistaa tuomioistuinten päätösten laatu ja kasvattaa entisestään luottamusta tuomioistuimen kykyyn ja puolueettomuuteen oikeuden jakamisessa. Neuvosto kannustaa sopimusvaltioita noudattamaan tiukkoja ja avoimia kansallisia nimitysmenettelyjä esittäessään tuomariehdokkaita. Uskottava ja avoin vaaliprosessi, mukaan lukien turvallisuusselvitys, on ratkaisevan tärkeää tuomioistuimen legitiimiyden varmistamiseksi.
18. Rooman perussäännön hyväksymisen 25. vuosipäivä tarjoaa tilaisuuden edistää kaikkein vakavimpien rikosten rankaisemattomuuden torjuntaa ja vahvistaa oikeusvaltiota. Neuvosto antaa tunnustusta sopimusvaltioiden pyrkimyksille viettää tätä vuosipäivää eri puolilla maailmaa järjestettävissä tapahtumissa, joissa juhlistetaan kansainvälisen rikosoikeuden saavutuksia. Euroopan unioni ja sen jäsenvaltiot jatkavat tietoisuuden lisäämistä Kansainvälisestä rikostuomioistuimesta ja Rooman perussäännöstä. Euroopan unioni käyttää tilaisuutta hyväkseen toistaakseen horjumattoman sitoutumisensa Kansainvälisen rikostuomioistuimen riippumattomuuteen ja puolueettomuuteen sekä sen keskeiseen rooliin rankaisemattomuuden torjumisessa maailmanlaajuisesti.